ΠΑΝΤΙΣΡΑ
αντικαπιταλιστικη • ενημερωση

Παναγιώτης Σωτήρης

1. Σε πείσμα όσων γράφονται ενίοτε και «από τα αριστερά» ο σύγχρονος ιμπεριαλισμός δεν έχει γενικά σκοπό «να καταργήσει τα έθνη». Σήμερα, τα αμαλγάματα εθνικισμού και νεοφιλελευθερισμού συνοδεύουν ουκ ολίγα «οικονομικά θαύματα» στο χάρτη. Με αυτή την έννοια, το επιχείρημα που υποτίθεται ότι κρύβει η λέξη «εθνομηδενισμός» είναι επιεικώς ανυπόστατο.

2. Ο σύγχρονος ιμπεριαλισμός, η διεθνοποίηση του κεφαλαίου, αυτό που λέμε κάποιες φορές σχηματικά (και μάλλον εσφαλμένα) παγκοσμιοποίηση, θέλει να καταργήσει όχι τα έθνη, αλλά τους προστατευτικούς μηχανισμούς και τις κοινωνικές κατακτήσεις που μπορεί να υπήρχαν στο εσωτερικό των εθνικών κρατών υπό την πίεση των ισχυρών λαϊκών και εργατικών κινημάτων. Αυτούς τους μηχανισμούς έχει βάλει στο στόχαστρο όχι τις «εθνικές ταυτότητες».

3. Εάν το εθνικιστικό φολκλόρ ή ακόμη και ο επιθετικός και ρατσιστικός εθνικισμός συνδυάζεται με το νεοφιλελευθερισμό και το άνοιγμα στην παγκόσμια αγορά κανένα πρόβλημα δεν υπάρχει σε ό,τι αφορά το διεθνοποιημένο κεφάλαιο. Για την ακρίβεια δεν είναι τυχαίο ότι εδώ και αρκετό καιρό, οι ίδιες οι ιμπεριαλιστικές ελίτ, ή τουλάχιστον σημαντικές μερίδες τους, επιμένουν ότι ισχυρές εθνικές ταυτότητες είναι αναγκαία συνθήκη για την κοινωνική συνοχή και πειθάρχηση. Από τις ΗΠΑ και τη Γαλλία μέχρι τη Ρωσία και φυσικά την Κίνα τα παραδείγματα τέτοιων φωνών είναι αρκετά.

4. Η Αριστερά δεν μπορεί να πιστεύει ότι θα εκπροσωπήσει «το έθνος». Αυτό που πρέπει να θέλει να εκπροσωπήσει είναι «ο λαός» δηλαδή μια κοινωνική συμμαχία των υποτελών τάξεων, υπό την ηγεμονία της εργατικής τάξης, μια κοινωνική συμμαχία που στις περισσότερες αναπτυγμένες χώρες είναι πολυεθνική, μέσα από την παρουσία μεγάλου αριθμού προσφύγων και μεταναστών, και άρα δεν μπορεί να ενοποιηθεί με εθνικούς όρους. Κατά συνέπεια η αναγκαία σήμερα «ενότητα του λαού» δεν μπορεί παρά να είναι μετα-εθνική.

5. Η σημασία των στόχων που συνηθίσαμε να ονομάζουμε «στόχοι εθνικής ανεξαρτησίας», δηλαδή οι στόχοι που διεκδικούν την έξοδο μιας χώρας από ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς και ολοκληρώσεις (όπως το ΝΑΤΟ και η ΕΕ) δεν βρίσκεται στο ότι εκπροσωπούν τα συμφέροντα του έθνους, αλλά στο ότι ορίζουν τη δυνατότητα, μέσα στην άνιση ανάπτυξη της ταξικής πάλης στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα, να διαμορφωθεί συσχετισμός ευνοϊκός, ώστε οι υποτελείς τάξεις να διεκδικήσουν τη ρήξη με τους ιμπεριαλιστικούς μηχανισμούς και τις πρακτικές που αυτοί συμπυκνώνουν και να τροποποιήσουν ριζικά τον ταξικό συσχετισμό απέναντι στον ταξικό εχθρό. Η ανάκτηση της ανεξαρτησίας έναντι των ιμπεριαλιστικών μηχανισμών και της λαϊκής κυριαρχίας έναντι των διαφόρων εκδοχών «μειωμένης κυριαρχίας» (όπως π.χ. τα Μνημόνια) δεν σημαίνει «αποκατάσταση του έθνους» αλλά την πολιτική κατοχύρωση ότι ένα άλλο δυνάμει ιστορικό μπλοκ αναδύεται απέναντι στο αστικό μπλοκ.

6. Τα έθνη, οι μορφές εθνικής ταυτότητας και αναγνώρισης, είναι το αποτέλεσμα ιστορικών διεργασιών και αποτελούν ιστορικό παράγωγο των όρων ανάδυσης της αστικής κοινωνίας. Με αυτή την έννοια έχουν πραγματική υλικότητα, εφόσον αποτυπώνονται όχι μόνο σε μορφές ταυτότητας αλλά και σε πρακτικές. Ωστόσο, την ίδια στιγμή η μορφή έθνος αναπαράγει ένα χνάρι και αστικής ηγεμόνευσης. Κατά συνέπεια, η αναγνώριση της υλικότητας των εθνικών αναγνωρίσεων και της πολιτικής τους δραστικότητας, συμπεριλαμβανομένης της ανάγκης υποστήριξης εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων (ιδίως όταν στο εσωτερικό τους καταγράφεται ιδιαίτερα αναβαθμισμένη θέση των υποτελών τάξεων και ριζοσπαστικός κοινωνικός προσανατολισμός) δεν ακυρώνει την ανάγκη πάλης για το μετασχηματισμό τους: το αίτημα της κοινωνικής χειραφέτησης εν τέλει σημαίνει και την προοπτική υπέρβασης των εθνικών μορφών.

7. Κατά συνέπεια, δεν υπάρχουν γενικά κι αφηρημένα «εθνικά θέματα»: υπάρχουν συγκεκριμένες αντιθέσεις που αφορούν τη θέση ενός κοινωνικού σχηματισμού μέσα στην ιμπεριαλιστική αλυσίδα και οι οποίες είτε συνιστούν απειλή για τη δυνατότητα των υποτελών τάξεων να συγκροτηθούν σε αυτόνομη κοινωνική δύναμη (π.χ. με το να βρεθούν σε συνθήκη κατοχής άρα διπλής κυριαρχίας) είτε επιτρέπουν δυνατότητες ρηγμάτων με ευρύτερο χειραφετητικό χαρακτήρα (για παράδειγμα το Κυπριακό ήταν τμήμα ενός κύκλου αντιαποικιακών αγώνων).

8. Προφανώς και οι αντιθέσεις (και συμπυκνώσεις αντιθέσεων) που συνηθίσαμε να ονομάζουμε «εθνικά θέματα» έχουν τεράστια σημασία μια που σε οριακές εκδοχές συνιστούν συνθήκες «εθνικής κρίσης» που μπορεί να επιτρέψουν την εισβολή του λαϊκού παράγοντα στο προσκήνιο. Αλλά αυτό έχει να κάνει με την ετοιμότητα, την προετοιμασία, τη γείωση

μέσα στην κοινωνία, την ανάδειξη μεταβατικών προγραμμάτων και συγκεκριμένων τοποθετήσεων και όχι με την προσυπογραφή «εθνικών δικαίων και στόχων» στο πλευρό της αστικής τάξης.

9. Σε αυτή τη βάση ένας σύγχρονος αντιιμπεριαλισμός οφείλει να είναι ταυτόχρονα και βαθιά αντικαπιταλιστικός (μια που η ρήξη με τον ιμπεριαλισμό και σοσιαλιστικός μετασχηματισμός είναι πλευρές που δεν μπορούν να διαχωριστούν σε πείσμα των διαφόρων «θεωριών σταδίων», για την ακρίβεια μόνο υπό το πρίσμα μιας ρήξης με τη λογική του κεφαλαίου είναι εφικτή και η ρήξη με τον ιμπεριαλισμό) και σαφώς αντιεθνικιστικός (το υποκείμενο της διεργασίας δηλαδή ο λαός ως συμμαχία των υποτελών τάξεων που θα επιδιώξει τη ρήξη με τον ιμπεριαλισμό δεν συγκροτείται πια σε «εθνική» βάση, ας σκεφτούμε, για παράδειγμα, σε ποιο βαθμό οι υποτελείς τάξεις στην Ελλάδα δεν έχουν ελληνική καταγωγή).

10. Με αυτή την έννοια η αντίθεση μας στον κοσμοπολιτισμό του κεφαλαίου και την ιδεολογία της αέναης διεθνοποίησης του κεφαλαίου δεν μπορεί να γίνεται από τη σκοπιά της υπεράσπισης του έθνους, αλλά από την σκοπιά των υποτελών τάξεων, στην πολυπλοκότητα με την οποία συγκροτούνται εντός του κοινωνικού σχηματισμού μας, και στο πλαίσιο ενός σύγχρονου διεθνισμού που θα στηρίζεται στην προσπάθεια να διαμορφωθούν όσο το δυνατόν περισσότεροι «αδύναμοι κρίκοι», δηλαδή εστιών όξυνσης των ταξικών αγώνων με προοπτική τη ρήξη με τα αντίστοιχα αστικά μπλοκ και τον ιμπεριαλισμό και την ανάδειξη μιας ενότητας των υποτελών τάξεων γύρω από το δικό τους ηγεμονικό σχέδιο, βγαλμένο μέσα από τους αγώνες και τα κινήματα ως πεδία συνάντησης, συγκρότησης και συλλογικού πειραματισμού.

Πηγή: lastingfuture.blogspot.gr